

T.C.
TÜRKİYE İNSAN HAKLARI VE EŞİTLİK KURUMU
2.DAİRE KARARI

Başvuru Numarası : 2022/1584
Toplantı Tarihi/Sayısı : 14.9.2023/36
Karar Numarası : 2023/657
Başvuran : A. A.
Başvuran Vekili : -
Adres : -
Muhatap Kurum/Kişi : Hakkâri Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğü
Muhatap Adres : Kırın Mah. Cezaevi Cd. Hakkari/Merkez

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuranın, infaz ve koruma başmemuru tarafından azarlandığı, Kurum müdürü ile görüşemediği, Kurumda sigara içilmeyen koğuş adı altında özel koğuş açıldığı iddialarına ilişkindir.

II. İNCELEME SÜRECİ

2. Başvuran, başvuru dilekçesinde özetle;

a. Yaklaşık iki yıldır Hakkâri Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda hükümlü olarak tutulduğunu, bu süre boyunca ... isimli sorumlu infaz ve koruma başmemuru tarafından taleplerinin yerine getirilmediğini, Kurum müdürü ile görüşmek için dilekçe yazdığını ancak adı geçen kişiyle görüştürüldüğünü,

b. Kurumda herhangi bir sorun olması halinde söz konusu kişi tarafından “Sizi buradan sürerim, iyi halinizi yakarım, ben sizi camiden toplayıp getirmedim, aklınıza başınıza alın.” şeklinde azarlandıklarını, ayrıca sigara içilmeyen koğuş adı altında akrabalarına özel koğuş açtığını iddia etmektedir.

3. Muhatap Hakkâri Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğünden alınan yazılı görüşte özetle;

a. Sorumlu Başmemur ... hakkında Kurum İdaresine ve Cumhuriyet Savcılığına herhangi bir şikayette bulunulmadığı,

b. Sorumlu Başmemurun koğuş açma yetkisinin bulunmadığı, koğuş değişikliklerinin ancak İdare ve Gözlem Kurulu kararıyla yapılabildiği, ayrıca başvuranın sigara içilmeyen koğuşa geçme talebini içeren dilekçesinin 9/4/2021 tarihinde İdare ve Gözlem Kurulu tarafından uygun görüldüğü,

c. Kurum müdürü ile görüşemediği iddiasının asılsız olduğu, ekte gönderilen belgelerde başvuranın Kurum müdürü ile görüştüğü, görüşme talebine ilişkin dilekçesinde notunun ve imzasının bulunduğu belirtilmiştir.

4. Muhatap Kurumun yazılı görüşü, başvurana yazılı görüşünü sunması için iletilmiş ancak başvuran görüşünü iletmemiştir.

III. İLGİLİ MEVZUAT

5. 20/4/2016 tarihli ve 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun “Kurumun görevleri” başlıklı 9'uncu maddesinin birinci fıkrasının (i) bendinde; “Özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da

koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek” Kurumun görev alanları arasında düzenlenmiştir.

6. 6701 sayılı Kanun'un “Başvurular” başlıklı 17’nci maddesinin birinci ve sekizinci fıkralarında; “Özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin Kuruma bizzat başvuru yapabileceği” hükme bağlanmıştır.

7. 24/11/2017 tarihli ve 30250 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik’in “Ön incelemenin yapılması” başlıklı 48’inci maddesinin birinci fıkrası uyarınca başvuruların, “inceleme ve araştırmaya geçilmeden önce ön incelemeye tabi tutulması” gerekmektedir.

8. Mezkûr Yönetmelik’in “Gerekçeli kabul edilmezlik kararı” başlıklı 67’nci maddesine göre;

“(1) Ön inceleme aşamasında, başvurunun açıkça dayanaksız olup olmadığı, başvurunun hakkın kötüye kullanımını teşkil edip etmediği, ayrımcılık yasağı ihlalinden kaynaklanan bir zararın bulunup bulunmadığının tespiti açısından incelenebilirliğin esasla birlikte incelenmesi kararlaştırılan başvurulara ilişkin esas inceleme ve araştırma aşamasında söz konusu koşulları taşımayan başvurularla ilgili gerekçeli kabul edilmezlik kararı verilir.

(2) Ön inceleme aşamasında incelenabilir bulunan ya da incelenebilirliği esasla birlikte incelenmesi ve araştırılması kararlaştırılan başvuruların 48’inci maddede belirtilen gerekli koşulları taşımadığının anlaşılması halinde de bu başvurularla ilgili gerekçeli kabul edilmezlik kararı verilir.”

IV. DEĞERLENDİRME VE GEREKÇE

9. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunun amacı; insan onurunu temel alarak insan haklarının korunması ve geliştirilmesi, kişilerin eşit muamele görme hakkının güvence altına alınması, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada ayrımcılığın önlenmesi ile bu ilkeler doğrultusunda faaliyet göstermek, işkence ve kötü muameleyle etkin mücadele etmektir.

10. 6701 sayılı Kanun’un 9’uncu maddesinde; insan hakları ihlallerini resen incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, ayrımcılık yasağı ihlallerini resen veya başvuru üzerine incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek Kurumun görevleri arasında sayılmıştır. Bu kapsamda başvuranın iddiaları, muhatap Kurumun yazılı görüşü ve konuya ilişkin mevzuat hükümleri ile birlikte incelenip değerlendirilmiştir.

11. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM), bir kötü muamelenin Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi’nin 3’üncü maddesi kapsamında değerlendirilebilmesi için belli bir şiddet seviyesine ulaşması gerektiğini; bu asgari seviyenin göreceli olduğunu; vakadaki muamelenin niteliği ve bağlamı, icrasının şekli ve yöntemi, süresi, fiziksel ve ruhsal etkileri ve bazı durumlarda mağdurun cinsiyeti, yaşı ve sağlık durumu gibi koşullara bağlı olduğunu ifade etmiştir (AİHM, *Bouyid/Belçika*, B. No: 23380/09, 28/09/2015, para. 86). Ayrıca, muamelenin ardındaki saik ve amaç dikkate alınmalıdır. Muamelenin heyecanın yükseldiği ve duygu yoğunluğunun olduğu bir anda meydana gelip gelmediği de göz önünde bulundurulmalıdır (AYM, *Cezmi Demir ve diğerleri*, B. No: 2013/293, 17/07/2014, para.83).

12. AİHM, işkence ve kötü muamele iddiaları konusunda *makul şüphe bulunmaması* ya da *bütün makul kuşkunun ötesinde* şeklinde bir kanıtlama standardı uygulamakta ancak bu kanıtlamaya yeterince sağlam, kesin ve birbirleriyle uyumlu çikarsamaların ve aynı ölçüde çürütülememiş maddi karinelerin bir arada bulunmasıyla varılabileceğini kabul etmektedir (AİHM, *İrlanda/Birleşik Krallık*, B. No: 5310/71, 18/01/1978, para. 161).

13. Anayasa Mahkemesi (AYM), Anayasa'nın 17'nci maddesinin üçüncü fıkrası çerçevesinde ceza infaz kurumlarında tutulma koşullarını değerlendirirken başvuru tarafından ileri sürülen somut olaylara ilişkin iddialarla birlikte koşulların bir bütün olarak gözetilmesi ve bu kapsamda önlemlerin şiddeti, süresi, amacı ve bireyler için sonuçlarının birlikte değerlendirilmesi gerektiğini de kabul etmiştir (AYM, *Turan Günana*, B. No: 2013/3550, 19/11/2014, para. 38).

14. AYM, kötü muameleyle maruz kalması nedeniyle mağdur olduğunu ileri süren kişilerin kötü muamele yasağı kapsamına giren ağırlıkta bir muamele görmüş olabileceklerini gösteren emareleri ve delilleri sunmaları gerektiğini; bu kapsamda mağdur olduğunu ileri süren kişilerin olgulara dayanmayan yetersiz açıklamalarının; keza iddialarının delillerle desteklenmemesi hatta kimi zaman delillerin uyumsuzluğu, kötü muamelenin yapıldığı yer, zaman ve diğer konulardaki çelişkili ifadeleri gibi hususların kötü muamelenin gerçekliğini şüpheye düşüreceğini ifade etmektedir (AYM, *Beyza Metin*, B. No: 2014/19426, 12.12.2018, para. 45).

15. Başvuran; ... isimli Başmемur tarafından azarlandığı, Kurum müdürü ile görüşmek için dilekçe yazdığı ancak adı geçen kişiyle görüştüğüne dair iddialarını olgulara dayandırmamış; iddialarının hangi tarihte gerçekleştiğine dair bilgi sunmamış, konuya ilişkin tanıklık edebilecek bir mahpusun adını vermemiştir. Bu sebeple başvuruda; iddianın kanıtlanması hususunda yeterli ölçüde sağlam, kesin çıkarımlar bulunmamaktadır.

16. Başvuranın Başmемur tarafından azarlandığına dair iddiasını somutlaştırmamasının yanı sıra Kurum İdaresi ile Cumhuriyet Savcılığında konuya ilişkin herhangi bir şikâyetin mevcut olmaması da iddialarının aksi yönünde bir karine teşkil etmektedir. Bununla birlikte, Kurum müdürü ile görüşemediğine dair iddiasına ilişkin yapılan incelemede; başvuranın farklı tarihlerde Kurum müdürü ve sorumlu Başmемur ile görüşme talebine ilişkin dilekçelerinin bulunduğu görülmüş olup 14/3/2022 tarihinde başvuranın sağlık sorunları ile ilgili olarak Kurum müdürü ile görüştüğü, bu görüşmeye ilişkin not ve imzasının bulunduğu tespit edilmiştir. Böylece başvuranın söz konusu iddialarının açıkça dayanaktan yoksun olduğu sonucuna varılmıştır.

17. Başvuranın bir diğer iddiası ise Başmемurun sigara içilmeyen koğuş adı altında akrabalarına özel koğuş açtığına ilişkindir. Bu konuda, Muhatap Kurum tarafından koğuş açma/kapama, koğuş değişikliği kararlarının İdare ve Gözlem Kurulu tarafından alındığı belirtilmiştir. Ayrıca, başvuranın 9/4/2021 tarihinde sigara içilmeyen koğuşa geçme talebinde bulunduğu ve bu talebinin İdare ve Gözlem Kurulu tarafından uygun bulunarak koğuşunun değiştirildiği belirtilmiştir. Dolayısıyla başvuranın iddiasının herhangi bir dayanağının bulunmadığı değerlendirilmiştir.

18. Sonuç olarak, yukarıda açıklanan nedenlerle, Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun 9'uncu maddesinin birinci fıkrasının (i) bendi ve Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in 67'nci maddesinin birinci fıkrası kapsamında başvurudaki iddiaların açıkça dayanaktan yoksun olması nedeniyle kabul edilmez olduğu kanaatine varılmıştır.

V. KARAR

A. Başvurunun KABUL EDİLMEZ OLDUĞUNA,

B. Kararın taraflara tebliğine ve KAMUOYUNA DUYURULMASINA,

C. Karara karşı tebliğ tarihinden itibaren 60 gün içerisinde Ankara İdare Mahkemesine başvurulabileceğine,

14/9/2023 tarihinde, OY BİRLİĞİYLE, karar verildi.

e-imzalıdır

Av. Alışan TİRYAKİ
Daire Bařkanı

e-imzalıdır

Dr. Burhan ERKUŐ
Üye

e-imzalıdır

İsmail AYAZ
Üye

e-imzalıdır

Mehmet Emin GENÇ
Üye

e-imzalıdır

Av. Zennure BER
Üye